

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Panis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

POLYANTHE NOVÆ LIBER XIV.

P. Pactum.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

ACTUM, Græce *συνδίκη*, *syn-dichē*, & *συνδίκη*, *syn-dichē*, dicitur. Dicitur autem pactum à pactione, inde est pacti nomen appellatum. Pactio enim est duorum pluriumve idem placitum, seu consensus, ut l. *1. ff. de pactis*. Vel sic: Pactum est, quod inter aliquos conuenit.

Pactum, fœdus, Hebr. *Berith*. Cognationem habet vox illa cum verbo *Carath*, pepigit, succidit, cum quo etiam pierunque constructur. Habet etiam affinitatem cum verbo *Barbar*, dissecuit, diuisit per medium. Nam fœdera olim sanciebantur mactatione pecudum quæ mediâ dissecabantur, fœderati autem per partes illas diuisas transibant, inter necionem eandem sibi imprecantes, si fidem fallerent. Vide *Gen. 15. 10. 17. Jer. 34. 18. & 19.*

Pactum Dei cum patriarchis, *Gen. 9. 17. cap. cum Israelitis, Exo. 19. 31. 34. cap. & frequenter in aliis libris V. T.* Pactum Salis cum Aaron. *Num. 18. 19.* & cum Dauide ac posteris eius. *2. Chron. 13. 15.* id est pactum sacrum, sincerum, durabile, firmum immutabile in Christo sacerdot. & rege & æterno Ecclesiæ Dei Pactum pacis, *Nim. 25. 13.* Pactum Dei, nempe in imitatione coniugij, *Prou. 2. 17. Malach. 2. 14.* Vide fœdus, Promissio, Testamentum.

¶ BIBLICI LOCI.

Pactum salis, *2. Paral. 13. 15.* pactum cum quibus non ineundum. Vide Fœdus.

Vide Fœdus, Promissio.

Panis.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

PANIS, Græce *ἄρτος*, *artos*, dicitur. Panis autem forma substantialis consequitur mitionem farinae & aquæ, & ipsam vitionem. ex *B. Thom. 4. sent. dist. 1. q. 11. art. 1.*

Panis furnaceus, qui in furno coquitur, à Græcis *ἄρτος φούρνου*, *artus phou-nou*; cibus dicitur: & subieciuius, qui sub cinere: & focarius, qui in foco.

Panis azymus, est panis sine fermento, à Græcis enim *ἄζυμος*, *azymos* dicitur.

Panis dicitur à pascendo, ut *Varroni placet*, unde Pappa deducitur, qui proprie est cibus puerorum: unde fit pappo verbum, hoc est, edo, cibum sumo. *Plaut. Nouo liberto opus est quod pappet.* A panis fit panifex, qui panem facit, & panifica mulier, panem faciens, & panificium, ipsa panis factura.

Panis, Hebr. *Lachem*, omnis cibus, quem dentes incidunt, *Deutr. 8. 3. Psal. 136. 25. Lachem*, cibus masticatus, iam digestus in ventriculo, *Iob. 20. 23. Soph. 1. 17. Lachem & Milchamah*, bellum prælium, *ex des. concilio*, hominum concisio, incisio quæ fit acie & ore gladii, *Deutr. 2. 15. 1. Sam. 8. 20. & 18. 17. Psal. 14. 4. 1.* à verbo *Lacham*, incidit dentibus, vel conficit ore gladii, comedit, exedit mandendo & concidendo, de pane proprie dicitur, figurate autem de prælio, vbi gladius vrinque deuorat bellatores, quorum alij alijs veluti cibus deuorandus obiciuntur. De impijs etiam dicitur. *Psal. 14. 4. & 27. 2.* quid pios veluti cibum comedant.

¶ LOCI BIBLICI.

Panis pro quolibet cibi genere, *Gen. 3. 19. & 18. 5. & 21. 14. & 31. 54. & 37. 25. & 43. 25. Exod. 2. 9. 20. & 18. 12. Deutr. 8. 9. 3.* per Synecdochen.

Sic *Prou. 25. 6. 21. Rom. 12. 20.* Inde sunt phrasæ Hebrææ Panem edere, pro cibum capere, *Marc. 3. 20. & 7. 2.* panem vitæ, idem pro capere cibum, *Mat. 2. 6.* panis fractio, pro mactatu, & conuiuijs, quæ inter ludæos celebrantur, *2. 4. 1.* panem pro eo cibi genere, quod panem vocatus, *Mat. 8. 4.* panem nem fulci, *Gen. 16. 8. 5. Iud. 19. 20. 5.* panis labore comparatum, *1. 1. 6. Gen. 3. 19. Eph. 4. 28. 1. Thess. 4. 11. 2. Thess. 3. 10.* panem ciuicum, quod Latine propositivus vertunt, *Exod. 23. 18. & 23. 17. Matth. 12. 4. Marc. 2. 26. Luc. 6. 4. 2. Thess. 4. 9.* quod panem non apposuit tota hebdomade manerentur aurea mensa, *Mat. 23. 19.* cont. nata, sicut edixit Dominus *Leu. 24. 15.* apponuntur panem vocaueris. Panis filioium erat, *Matth. 15. 26. Marc. 7. 26.* panem ut vocant, *1. Sam. 21. 4.* panis vnius & calicis participatio, *1. Cor. 10. 16.* Panis primitiarum multiplici, *2. Reg. 4. 41.* Panis primitiarum Elias, *1. Reg. 19. 6. 8.* panes solo non viuunt homo, *Matth. 4. 4. Luc. 4. 4.* panibus obedientiam sibi benedixit Deus, *Deutr. 32. 13.* in saturitate, *Leu. 25. 5.* panes pluit Deus è caelo, *Leu. 11. 13.* quinquæ millia hominum saturati, *Matth. 14. 17. 21. Marc. 6. 30. 48.* millia, *15. 34. 38.* panum oblatio, *Leu. 2. 4.*

Panis Afflictionis, *Deut. 16. 3. Esa. 30. 20.* Angelorum & Cœlestis, qui de caelo descendit, *1. Cor. 10. 4. 2. Pet. 1. 4. 1. Thess. 1. 10. 17. 7. 2.* Hominum, *Ex. 16. 22. 22.* Ignauia, *Prou. 31. 27.* Prou. 4. 17. Lachrymarum, *Psal. 80. 6.* Mendacium, *Prou. 11. 1. Deut. 1. 4. 15.* Verus, *Ioan. 6. 32.* Vitæ viuificæ viuunt, *Matth. 12. 11. 12.*

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICÆ.

Panis frigidus cur albior cernitur, quam calidus, quodam modo causa, sicut inueteratum oleum candidius recens: Causa namque nigrescit est humor, hic autem quæ vitæ centibus vberius continetur: sic tempore prope in superficie residet, propter euaporationem. Etenim prope oleum vel tempore, vel sole panis autem colore inde generat refrigerationem: humor itaque frigidus iam cutem calidam inest, *Arist. probl. sec. 21. num. 4.*

Panes non saluti plus ponderant, quam saluti, modo mensura sunt mensura: cum tamen salis auior sit aqua: quia salis res, ex quo in corrupta feruuntur, quæ confecta salis copiam sumunt: enim à sale, ac refecit humor, qui ex calore parit: ideo panes pridie facti leuiore sunt, quam calidi, vixere prope. Contra eos, qui sale vacant, humor largior insidens est, *Arist. probl. sec. 21. num. 5.*

Panis bis coctus refrigeratus minus duritatem per se habet, triticum dulcem quendam & lentum succum in se continet, anima eius est, *Arist. probl. sec. 21. num. 12.*

Parabola.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

PARABOLA, siue parabole dictio Græca est *παράβολα*, *parabola*, quod est assimilatio. Duas res dicitur: simul collatione confero. Est autem parabola sententia, habens obliquam similitudinem, *sec. B. Thom. 2. part. 4. art. 10.*

Parabola est sermo similitudinarius, qui aliud dicit, aliud significat, *sec. B. Thom. super Esaian.*

Parabola, Heb. *Maschal*, simile, similitudo, comparatio, *1. Cor. 13. 12.* zénigma, collatio. Interdum significat sententiam celestem, *1. Cor. 13. 12.* vitæ regulam ut prouerbia Salomonis, *Matth. 13. 35.* similes & dissimiles, De graui maximeque sermo feruore vixit vixit videtur, quando de rebus magni momenti quædam dicitur, *Num. 23. 18. & 24. 3. Job. 27. 1. Psal. 49. 1. & 78. 2. & 14. 4.* Parabola significat grauem Lamentationem aut querelam, *Mich. 2. 1.* Parabola, est fieri fabula omnium de dicitur, *Psal. 141. 5.* Parabola omnibus exagitata: *Deutr. 28. 37. 2. Chron. 7. 20. Psal. 69. 12.* *Habac. 2. 6.*

¶ LOCI BIBLICI.

Parabola Græce *παράβολα*, passim in Euangelio, *Matth. 13. 35.*